

Małgorzata Niemczyk
nauczycielka przedmiotów
z zakresu teorii muzyki,
wychowawczyni w POSM II stopnia
Im. Fr. Chopina w Krakowie
organizator i przewodnik wycieczek szkolnych.
Pilot Wycieczek legitymacja nr CARD PW/2534/2000
Przewodnik Górskiego Tatrzańskiego kl. III legitymacja nr PGT/400/2000
Licencja Obsługi Ruchu Turystycznego w zakresie przewodnika TPN Nr 055/01.

PROGRAM WYCIECZKI TURYSTYCZNO - KRAJOZNAWCZEJ realizowany na wycieczkach górskich w klasach I, II, III POSM II stopnia im. Fryderyka Chopina w Krakowie

Motto: *KAŻDY ŻYWY ORGANIZM MA PRAWO DO ŻYCIA,
KTÓREGO CZŁOWIEKOWI NIE WOLNO NISZCZYĆ*

ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Program przeznaczony jest dla **uczniów klas I, II, III** (poziom gimnazjalny) i przewidziany jest do realizacji **na wycieczkach turystyczno – krajoznawczych**.

Program należy realizować z młodzieżą posiadającą odpowiednie predyspozycje do uprawiania turystyki górskiej.

Wycieczki powinny być prowadzone pod opieką fachowców (przewodnika, przodownika lub ratownika górskiego) z równoczesnym zabezpieczeniem miejsc zakwaterowania. Proponuje się wykorzystane metod aktywizujących ucznia, rozwijających jego twórcze myślenie. Treści programu dostosowane są do wieku młodzieży gimnazjalnej oraz zainteresowań uczniów.

CELE KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA

Celem nadrzędnym programu wycieczki turystyczno – krajoznawczej jest ukształtowanie postawy odpowiedzialności młodzieży za obecny i przyszły stan środowiska naturalnego.

Cele szczegółowe:

1. Budowanie świadomości ochrony środowiska naturalnego wśród uczniów.
2. Poznawanie przez uczniów środowiska i jego problematyki od najbliższej im przestrzeni do dalszych regionów i problematyki światowej.
3. Zapoznanie z akcją ochrony środowiska naturalnego w krajach Unii Europejskiej.
4. Uświadomienie korzyści, ale i konieczności ponoszenia "kosztów" w związku z ochroną środowiska naturalnego.
5. Aktywny udział młodzieży szkoły w „Kampanii Zielonego Konsumenta” ogłoszonej przez Polski Klub Ekologiczny.
6. Kształtowanie wśród młodzieży pozytywnych postaw poszanowania dóbr środowiska naturalnego podczas wycieczek oraz innych form rekreacji na świeżym powietrzu.
7. Zwiększenie motywacji uczniów do nauki biologii, zoologii, geografii i ekologii.
8. Rozbudzenie potrzeby samodzielnego działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego.

---

9. Uprawiania turystyki przez młodzież szkoły – aktywne wykorzystanie wolnego czasu.

ZADANIA SZKOŁY

1. Tworzenie w szkole przyjaznego środowiska umożliwiającego uczniom uczestnictwo w wycieczkach turystycznych i fachową opiekę.
2. Zachęcanie młodzieży do uprawiania turystyki – inspirowanie górską pasją.
3. Zwiększenie zainteresowania uczniów sprawami ochrony środowiska naturalnego.
4. Stwarzanie możliwości uczestniczenia uczniów w akcji na rzecz ochrony środowiska naturalnego.
5. Rozwijanie współpracy z instytucjami działającymi na rzecz ochrony środowiska naturalnego.
6. Kształtowanie umiejętności życiowych uczniów.
7. Uświadomienie uczniom potrzeby edukacji w zakresie ochrony środowiska naturalnego.
8. Ukazywanie wartości środowiska naturalnego i jego wpływu na zdrowie człowieka.

TREŚCI PROGRAMU

Program wycieczki szkolnej uwzględnia **treści programowe** zawarte w ramach ścieżki edukacji ekologicznej i prozdrowotnej, *Podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceów ogólnokształcących, liceów profilowanych i techników*, podane w załączniku nr 4 *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 25 lutego 2002 r. , w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.*

W programie ujęto również elementy wychowawcze zawarte w *Programie wychowawczym oraz Planie rozwoju w zakresie procesu dydaktycznego, wychowawczego POSM II stopnia im. Fr. Chopina w Krakowie.*

1. Człowiek a środowisko – ekonomiczne i społeczne aspekty związku człowieka ze środowiskiem naturalnym.
2. Wartości środowiska, korzyści i straty związane z jego eksploatacją.
3. Zasoby odnawialne i nieodnawialne.
4. Korzyści dla życia i zdrowia człowieka, wynikające z umiejętnego korzystania z bogactw środowiska naturalnego.
5. Instytucje i organizacje w krajach Unii Europejskiej działające na rzecz ochrony środowiska naturalnego.
6. Korzyści ekologiczne wynikające z członkostwa Polski w Unii Europejskiej.
7. Instytucje i organizacje w Polsce działające na rzecz ochrony środowiska naturalnego.
8. Programy ekologiczne skierowane do młodzieży.
9. Praca i wypoczynek, aktywne spędzanie czasu wolnego.

SPOSOBY REALIZACJI CELÓW KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA

1. Wyszukiwanie informacji na temat zniszczeń i zagrożenia środowiska naturalnego.
2. Gromadzenie i analiza treści materiałów, map i przewodników górskich.
3. Organizowanie gier o tematyce ekologicznej.
4. Wykorzystanie w pracy metod aktywizujących młodzież, np.: karuzela, burza mózgów, piramida priorytetów, debata.
5. Organizowanie spotkań z ludźmi działającymi na rzecz ochrony środowiska naturalnego.
6. Współpraca z instytucjami działającymi na rzecz ochrony środowiska naturalnego.
7. Zwiedzanie muzeów, wystaw oraz hodowli botanicznych i zoologicznych związanych z problematyką ekologiczną.
8. Udział młodzieży w szkolnych wycieczkach górskich oraz w innych formach turystyki kwalifikowanej.
9. Zbieranie dokumentacji (zaświadczeń, fotografii itp.) potwierdzających udział w imprezach.
10. Stworzenie i prowadzenie strony internetowej poświęconej wycieczkom szkolnym.
11. Udział młodzieży w programach ekologicznych.
12. Przygotowywanie referatów o tematyce ekologicznej.

PROJEKTY TRAS WYCIECZKOWYCH

WARIANT I czas trwania - 2 dni

- Zwiedzanie hodowli roślin Tatrzańskiego Parku Narodowego w Zakopanem.
- Spotkanie z pracownikami Tatrzańskiego Parku Narodowego w Zakopanem, prelekcja na temat ochrony lasów w Tatrach.
- Wędrówka szlakiem **Kuźnice – Boczań – Hala Gąsienicowa – Czarny Staw – Hala Gąsienicowa – Dolina Jaworzynki – Kuźnice**.
- Zabawa w zespole z wykorzystaniem metody *karuzela*, w oparciu o podany młodzieży temat do dyskusji **Wpływ katastrof humanitarnych związanych z niszczeniem lasów na zdrowie i życie człowieka**, a także wymiana poglądów oraz informacji będących wynikiem obserwacji ginącego drzewostanu w Reglu Dolnym i Reglu Górnym.

WARIANT II czas trwania - 1 dzień

- Oglądanie wystawy poświęconej ochronie wód w Muzeum Tatrzańskiego Parku Narodowego w Zakopanem.
- Spotkanie z pracownikami Tatrzańskiego Parku Narodowego w Zakopanem, prelekcja na temat ochrony wód oraz ich eksploatacji w Tatrach.
- Wędrówka szlakiem **Jaszczurówka – Dolina Olczyńska – Wielki Kopieniec – Toporowa Cyrhla - Zakopane**.
- Zabawa w zespole z wykorzystaniem metody *piramida priorytetów i burza mózgów*, w oparciu o podane młodzieży tematy do dyskusji **Jakie jest znaczenie wody dla środowiska?** oraz **Co należy robić aby chronić wodę?** Wymiana poglądów oraz informacji będących wynikiem obserwacji czystości wód w górskich potokach, wywierzyskach i stawach.

WARIANT III czas trwania - 1 dzień

- Oglądanie eksponatów zoologicznych w Muzeum Tatrzańskiego Parku Narodowego w Zakopanem.
- Spotkanie z pracownikami Tatrzańskiego Parku Narodowego w Zakopanem, prelekcja na temat ochrony kozicy i świstaka oraz innych zwierząt w Tatrach.
- Wędrówka szlakiem **Zakopane - ulica Kasprucie – Dolina Strążyska – Czerwona Przełęcz – Sarnia Skała – Dolina Białego – Droga do Białego – Zakopane**.
- Zabawa w zespole z wykorzystaniem metody *dywanik pomysłów i burza mózgów*, w oparciu o podany temat **Jak można zapobiegać zagładzie zwierząt w górach?** Wymiana poglądów oraz informacji będących wynikiem obserwacji napotkanych zwierząt i ptaków podczas górskiej wędrówki.

WARIANT IV czas trwania - 2 dni

- Oglądanie wystawy w Muzeum Tatrzańskiego Parku Narodowego w Zakopanem na temat ingerencji człowieka w środowisko naturalne.
- Spotkanie z pracownikami Tatrzańskiego Parku Narodowego w Zakopanem, przygotowanie do akcji „sprzątania Tatr”, projekcja filmu na temat sposobów usuwania zanieczyszczeń w Tatrach.
- Wędrówka i oczyszczanie szlaku turystycznego **Zakopane – Siwa Polana - Dolina Chochołowska – Iwaniacka Przełęcz – Polana Ornak – Dolina Kościeliska – Kiry – Zakopane**.
- Zabawa w zespole z wykorzystaniem metody *debaty* (ZA i PRZECIW) i *burza mózgów*, w oparciu o podany młodzieży temat **Jakie mamy sposoby ograniczenia ingerencji i eksploatacji środowiska naturalnego przez człowieka?** Wymiana poglądów oraz informacji będących wynikiem akcji „sprzątania Tatr” oraz obserwacji i analizy zniszczeń dokonanych przez człowieka w naturalnym środowisku górskim.

OSIĄGNIĘCIA UCZNI A

Uczeń potrafi:

1. Samodzielnie zdobywać informacje z różnych źródeł, segregować i opracowywać je.
2. Obserwować napotkane zjawiska, samodzielnie wyciągać wnioski i dokonywać rzetelnej oceny tych zjawisk.
3. Doceniać efektywność pracy w zespole.
4. Współpracować w grupie.
5. Wyrażać własne zdanie.
6. Dzielić się zdobytą wiedzą z innymi uczniami.
7. Efektywnie porozumiewać się w różnych sytuacjach.
8. Prezentować własny punkt widzenia.
9. Dbać o swoją kondycję fizyczną i psychiczną
10. Doceniać wartości środowiska naturalnego dla człowieka.
11. Umiejętnie korzystać i eksploatować środowisko naturalne.
12. Wymienić i uzasadnić przyczyny niszczenia środowiska naturalnego przez człowieka
13. Określić sposoby przeciwdziałanie katastrofom ekologicznym.
14. Wymienić instytucje w Polsce działające na rzecz ochrony środowiska naturalnego.
15. Aktywnie uczestniczyć w akcji na rzecz ochrony środowiska naturalnego.

Uczeń zna:

1. Sposoby na ograniczenie eksploatacji środowiska naturalnego przez człowieka.
2. Korzyści i zagrożenia wynikające z ingerencji człowieka w środowisku naturalnym.
3. Główne założenia organizacji ekologicznych w krajach Unii Europejskiej.
4. Programy ekologiczne skierowane do młodzieży.
5. Argumenty przemawiające za stosowaniem opakowań zwrotnych dla produktów spożywczych i przemysłowych.
6. Sposoby przetwarzania odpadów i śmieci - recykling śmieci.
7. Gatunki chronionych w Polsce roślin i zwierząt oraz główne powody tej ochrony.
8. Sposoby oszczędzania i ochrony wody, konsekwencje zanieczyszczenia i braku wody oraz znaczenie wody dla środowiska naturalnego i człowieka.
9. Wartość wody dla środowiska i wie, jak eksploatowane są zasoby wodne, w jaki sposób można oszczędzać i chronić wodę oraz zna konsekwencje zanieczyszczenia i braku wody.

Uczeń wyrabia w sobie :

1. Poczucie odpowiedzialności za wygląd i przetrwanie środowiska naturalnego.
2. Poszanowanie bogactw środowiska naturalnego.
3. Świadomość, że każdy żywy organizm ma prawo do życia, którego człowiekowi nie wolno niszczyć.
4. Poczucie odpowiedzialności za własne zdrowie i życie, kondycję fizyczną i psychiczną.
5. Poczucie dyscypliny i umiejętność współżycia w grupie.
6. Umiejętność prezentowania własnego zdania oraz słuchania innych i rozumienia ich poglądów.

EWALUACJA PROGRAMU

Celem ewaluacji programu wycieczki jest jego udoskonalanie, wprowadzenie korekt oraz ocenienie jego efektywności.

Informacje konieczne do przeprowadzenia ewaluacji będą uzyskiwane poprzez rozmowy i ankiety przeprowadzane wśród uczestników szkolnych wycieczek oraz opinie rodziców i opiekunów. Wyniki ankiet przyniosą propozycje działań na przyszłość. Uczestnictwo w wycieczkach szkolnych jest dobrowolne i udział uczniów w tego typu imprezach w kolejnych latach będzie również pozytywnym dowodem na potrzebę prowadzenia tej formy działań wychowawczo - edukacyjnych.

BIBLIOGRAFIA

1. *Kryzys środowiska a edukacja dla ekorozwoju*, Boć J., wyd.2 popr. i poszerz., Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Adama Mickiewicza, Poznań 1998.
2. *Edukacja ekologiczna wobec wyzwań XXI wieku*, materiały Olsztyńskiego Klubu Ekologicznego, Olsztyn – Giżycko 8 – 10 września 2000 r., pod red. nauk. Dębowskiego J., Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko – Mazurskiego, Olsztyn 2001.
3. *W obronie Ziemi - radykalna edukacja ekologiczna*, Korbiel J. i Lelek M., Stacja Edukacji Ekologicznej „Pracownia na Rzecz Wszystkich Istot”, Bielsko – Biała 1995.
4. *Zielona szkoła*, poradnik dla nauczycieli organizujących zajęcia w terenie, Łozińska W. i Szczygieł B., Agencja „Sukurs”, Warszawa 2001.
5. *Europa na co dzień. Pakiet edukacyjny*, red. Taraszkiewicz M., Urząd Komitetu Integracji Europejskiej, CODN, Warszawa 1997.
6. *Rodzina – Szkoła – Środowisko*, problemy edukacji środowiskowej, Winiarski M., Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2000.
7. *Encyklopedia Tatrzańska*, Paryski W.H. i Radwańska-Paryska Z., Wydawnictwo „Sport i Turystyka”, Warszawa 1973.
8. *Tatry*, przewodnik, Nyka J., Wydawnictwo „Sport i Turystyka”, Warszawa 1972.
9. *Mapy turystyczne*, praca zbiorowa, Wydawnictwo Kartograficzne „ExpressMap”, Warszawa 2002.
10. *Mapy turystyczne*, praca zbiorowa, Zakład Kartograficzny „Sygnatura”, Wydawnictwo Kartograficzne „Polmart”, Warszawa – Zielona Góra – Zakopane 2003.
11. *Wycieczka do parku narodowego*, Bandzarewicz A, artykuł z czasopisma „Aura” 2002, nr 3, s. 10 – 12.

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.